

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16741/2022
15.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босилковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелица Бошковић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 427/2021 од 09.06.2022. године, у седници већа одржаној дана 15.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 427/2021 од 09.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 427/2021 од 09.06.2022. године тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Чачку Прр1 55/20 од 18.02.2021. године, у првом и трећем ставу изреке, а **ОДБИЈА** захтев тужене за накнаду трошкова поступка у износу од 12.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужиоцу износ од 18.000,00 динара у року од осам дана од достављања преписа пресуде, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 427/2021 од 09.06.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Чачку Прр1 55/20 од 18.02.2021. године у првом и трећем ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена на исплату накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Чачку И 5904/13, у висини неисплаћене разлике зараде за период од јануара 1997. године до августа 2003. године, у месечним износима по решењу о извршењу И 5904/13 од 03.02.2014. године, трошкова парничног поступка у износу од 47.062,15 динара и трошкова извршења у износу од 15.581,25 динара са законском затезном каматом од 02.04.2018. године до исплате (тачка један) и одлучено да свака странка сноси своје

трошкове првостепеног поступка (тачка два). Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да накнади туженој трошкове жалбеног поступка у износу од 12.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је, због погрешне примене материјалног права, благовремено изјавио ревизију предвиђену чланом 404. ЗПП (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужиоца у овом спору је дозвољена ради усаглашавања праксе домаћих судова у споровима за накнаду материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року са одлукама Европског суда за људска права и одлукама Уставног суда донетих у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима против којих се води извршни поступак, у којем је утврђена повреда права тужиоца на суђење у разумном року (одлуке Уж 807/2015 од 11.01.2018. године; Уж 8232/2015 од 24.11.2016. године; Уж 8104/2015 од 30.06.2016. године).

Из тог разлога, на основу члана 404. ЗПП одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и још седам извршних поверилаца су 31.12.2013. године покренули извршни поступак против извршног дужника Фабрике резног алата АД из Чачка и његових зависних друштава ради наплате новчаних потраживања из радног односа, досуђених извршним исправама. Извршење је одређено решењем о извршењу И 5904/13 од 03.02.2014. године, које је достављено Народној банци Србије ради спровођења на средствима на рачунима извршних дужника, али није спроведено. Решењем Основног суда у Чачку Р4 И 198/16 од 09.12.2016. године, исправљеним решењем од 02.02.2017. године, усвојен је приговор извршног повериоца (тужиоца) и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у означеном извршном поступку. Поднеском од 26.10.2018. године извршни поверилац је предложио да се извршење спроведе преносом новчаних средстава са рачуна дужника и на непокретној имовини извршног дужника Фабрике резног алата АД из Чачка јер су остали извршни дужници престали да постоје, а у поднесцима од 09.08. и 12.08.2019. године предложио је да се извршење спроведе и пописом, проценом и продајом покретних ствари извршног дужника. Закључком извршног суда од 06.03.2020. године поступак спровођења извршења настављен је пред јавним извршитељем. Тужилац није наплатио своје новчано потраживање у извршном поступку.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је применом члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1. став 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију, чланова 32. став 1. и 58. став 1. Устава Републике Србије, чланова 2, 4, 22 и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и чланова 155. и 172. став 1. Закона о облигационим односима, усвојио

тужбени захтев и тужиоцу досудио накнаду материјалне штете у висини новчаног потраживања досуђеног извршном исправом, ради чије принудне наплате је у извршном поступку донето решење о извршењу. По становишту тог суда, доношењем решења којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року испуњен је материјалноправни услов за подношење тужбе ради накнаде материјалне штете против тужене државе, чија одговорност за штету је објективна.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По становишту тог суда, накнада имовинске штете проистекле из повреде права на суђење у разумном року није сатисфакција, већ накнада стварно претрпљене материјалне штете, а у конкретном случају није доказана узрочно-последична веза тражене штете са повредом права на суђење у разумном року, односно да је неадекватно поступање суда искључиви разлог због којег тужилац није могао наплатити своје новчано потраживање у извршном поступку. По налажењу другостепеног суда, тужилац није доказао да је извршни дужник у време покретања извршног поступка имао довољно средстава у својој имовини и да је, поштујући редослед исплате, могао наплатити своје потраживање да је извршни суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње прописане законом. С тим у вези, тај суд указује да је тужилац тек крајем 2018. године, а затим и током 2019. године предложио промену средстава извршења.

По становишту ревизијског суда, основани су тужиочеви наводи да је другостепени суд у овом спору погрешно применио материјално право.

Тужилац је доношењем решења којим је усвојен његов приговор за убрзање извршног поступка, сагласно члану 22. Закона о заштити права на суђење у разумном року стекао право на правично задовољење и право да у складу са чланом 31. став 1. тог закона поднесе тужбу против тужене државе за накнаду имовинске штете. Према члану 31. став 3. наведеног закона, одговорност тужене Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна. Објективна одговорност за штету заснива се на постојању узрочно-последичне везе између настале штете и повреде права на суђење у разумном року.

Међутим, у бројним предметима Европског суда за људска права у односу на Србију, као и одлукама Уставног суда изражен је став да за неисплаћена потраживања запослених према предузећима са претежним друштвеним, односно државним капиталом, као субјетима под контролом државе, досуђена правноснажним судским одлукама која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период одговара Република Србија из сопствених средстава. Такав став прихватио је и ревизијски суд у правном закључку од 12.01.2019. године о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете због неизвршења правноснажних судских одлука о новчаним потраживањима из радног односа од предузећа са већинским друштвеним или државним капиталом, уз претходно утврђену повреду права на суђење у разумном року.

Из тих разлога, преиначена је пресуда другостепеног суда тако што је одбијена жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. По ставу ревизијског суда, заснованом на одлукама Европског суда за људска права и одлукама Уставног суда, када је реч о извршењу правноснажних судских одлука донетих против лица која не уживају довољну институционалну и пословну независност од државе, тужена држава нема

могућности да се позива на немаштину дужника као оправдање за неизвршење тих одлука (одлука у предмету Р. Качапор и друге подносиоце представке против Србије).

Са свега наведеног, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији и зато има право на накнаду трошкова поступка у износу од 18.000,00 динара за састав ревизије, због чега је применом чланова 153. став 1. и 154. у вези са чланом 165. став 2. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**